

פ ר ו ט ר ק ו ל ס.ס. 175

מישיבת ועדת הכספים, שהתקיימה ביום ששי,
כ"ט בכסלו חשל"ה - 13.12.74, משעה 10.00.

(בתל-אביב, בבנק ישראל)

נ ר כ ח י ם - חברי הוועדה:

- י. קרגמן - היו"ר
- ע. אמוראי
- א. אפרת
- ש. ארליך
- ס. ארנס
- י. נדר
- י. גולן
- צ. גרשוני
- ב.צ. חלפון
- א. סלמך
- ע. פיינרמן
- י. פלוסין
- ג. פת
- ח. קורפו
- נ. קצב
- א. רובין
- ז. שובל
- א. שוסטק
- ס. שחל

מוזמנים:

- י. סלמן - מנהל רשות החברות הממשלתיות
- א. קסוטו - היועץ המשפטי לאוצר
- י. דרורי, ע. פרי, גב' ח. הקר - משרד האוצר
- מ. גבאי - המשנה ליועץ המשפטי לממשלה
- גב' ס. פרוקצ'יה - משרד המשפטים

מזכיר הוועדה: א. קישור

ר.ש.ס.ה: שולמית פרג

חוק החברות הממשלתיות -

בסדר-היום:

(דיון בסעיפים 21, 23, 24 ו-25)

נתקבל ביום 14.12.74

אני פותח את הישיבה.

היו"ר י. קרגמן:

א. רונן:

אני מבקש להעיר על סעיף 19, שלא נודע לי על קיומה אלא באותו יום שזימנתם אותה בתל-אביב: "סגן שר או חבר כנסת" - לגבי זה ברצוני להעיר, כי אני עברתי על דו"ח ועדת ברק, ואני חושב כי הדברים שנאמרים שם מעוגנים בסדרי ממשל חקיניים. צריך להפריד בין העניין של "חבר כנסת" ובין "סגן שר" ו"שר".

אני חושב שבחוק צריך לקבוע שחבר כנסת אסור לו להיות דירקטור בחברה ממשלתית. בהבחנה מפורשת צריך לקבוע את הרשות המבצעת את זה. אני לא חושב שטוב ורצוי מצב כזה שדירקטור יהיה חלק מרשות מבצעת או חלק מהממשלה, ושבצורה כזו הוא חייב להופיע. לכן הייתי קובע בחוק, שחבר כנסת אסור לו להיות לא דירקטור ולא יושב ראש.

הייתי מרחיב מתוך קונספציה זו, והייתי אומר שבחברה ממשלתית גם מנכ"ל לא יכול להיות חבר כנסת.

אני לא מדבר לא על שכר ולא על משכורת, אלא על תפקיד של המנכ"ל, כי חבר כנסת יכול שלא להתמנות ליושב ראש, גם לא בשכר, אבל הוא יתמנה למנכ"ל ללא שכר. וכאן ברצוני להרחיב ולומר, שחבר כנסת לא יהיה גם מנכ"ל, כי זו דרך עקיפה לעניין. לכן אני מציע שמנכ"ל בחברה ממשלתית לא יהיה חבר כנסת.

לכל בעיה יש ריח. חבר כנסת לא יכול להיות עובד מדינה. ברור

י. בדר:

שזה מקובל.

סעיף 21 -

אני מציע למחוק את המלים "אלא לפי תקנות שהותקנו לעניין זה".

י. בדר:

לדעתי, סעיף זה לא מנוסח טוב. שכן קודם כותבים "ישולמו" ואחר כך "לא ישולמו". אם היה כתוב שחשלום שכר ייקבע בתקנות - היה טוב. אבל הם כותבים להיפר, שישולמו ואחר כך שלא ישולמו. אולי זה מקובל במפלגה מסויימת.

אני מציע למחוק את המלים "אלא לפי תקנות שהותקנו לעניין זה", ואז הסעיף 21 יהיה כך: "לא ישולמו לדירקטור שכר או הוצאות".

אני חושב ששורש הרע בכל הפיקוח של מועצת המנהלים על הנעשה בחברה הוא

ג. פת:

בסעיף זה. סעיף זה הוא אחד השרשים המרכזיים.

ניקח לדוגמה חברה כמו אל-על - הרי זו חברה טובה, ואנחנו אוהבים אותה, לא רק אותה אלא גם את מנכ"ל לה אנחנו אוהבים. אני משוכנע שכ-20% שבהנהלת החברה יש באפשרותם לתת את דעתם באופן ענייני בקשר למה שנעשה בחברה.

ג. פת:

אני בדעה שעדיף כי דירקטור חברה יקבל שכר, ושיקדיש את עצמו לחברה. אני אומר שהוא כן צריך לקבל שכר וכך יקבל הוצאות, ואולי צריך לקבוע את זה באופן ברור ומראש. אם אנחנו לא נקבע כך, אז אנחנו קובעים לעצמנו מראש הנהלות שלא ברשות עצמן.

י. גולן:

כאשר אנחנו מותחים בקורת על חברות ממשלתיות ועל דירקטורים אז אנחנו אומרים שהם אינם ממלאים חפקידיהם, ושאינם מקדישים זמן לעיסוקם, ורואים בזה יותר מישרה של כבוד מאשר מישרה עניינית. לכן, מחור נקודת ראות זו אני מגיע להסכמה לדעתו של ח"כ פח.

אם אנחנו רוצים לראות בדירקטור איש שעוסק באופן ענייני, ושמקדיש מזמנו - מוטב שיקבל תמורה. לדעתי, כך אנחנו מבטיחים יתר עניין ורצינות ויחס לעיסוק זה שקוראים לו "דירקטור בחברה".

ח. קורפנו:

את הסעיף הזה צריך לנסח אם הכוונה היא שלדירקטורים תהיה אפשרות להקדיש זמן. לדעתי, צריך לנסח את הסעיף כך - "שכר והוצאות ישולמו לדירקטור". יש בזה משום פיתוי להיות דירקטור. אם לא נכתוב כך, אנחנו נחטיא את המטרה, כי לא יבואו. וזה צריך למצוא חיקונו במקומות אחרים, ולא בשכר.

א. רונן:

אני מסכים לניסוח שדירקטורים בחברה יקבל שכר והוצאות בהתאם לתקנות שיוחקנו. השאלה אם הם יבואו לאישור.

צריך להבדיל בין סוגי חברות. יש בחברה עבודה רבה, ולכן מתכנסים פעם בשבועיים או שלושה שבועות; יש דירקטורים שמתכנסים פעם בשלושה חודשים, ולא עושים שום דבר. מה דינם של עובדי מדינה שהם חברי דירקטוריון? את כל אלה צריכות התקנות לקבוע באופן ברור.

א. אפרת:

לדעתי, מוטב לכתוב "לא לשלם אלא ...". מי יחקין את התקנות? - אני רואה כי שר האוצר לא יוכל להחקין תקנות, כי לפעמים יש חברה מסוג אחד, ויש חברה מסוג אחר. לכן אני מציע שהתקנות יותקנו ע"י השרת החברות.

ח. קורפנו:

שיהיה השר הממונה.

היו"ר י. קרגמן:

בהתייעצות עם הרשות.

א. אפרת:

זה יהיה כתוב בחקנות.

י. בדר:

לא כתוב - לפי סוגים וכו'. מה שכתוב כאן זה לא יכול להיות גם לעובדי מדינה. לגבי עובדי מדינה צריך להיות ברור מראש כי תמורת עבודה זו יוכל לקבל שכר אך ורק לפי הכללים המחייבים עובדי מדינה. אם הוא הולך בשעות העבודה, אז לא מגיע לו ולא כלום. אף פרוטה אחת; אם הוא הולך מחוץ לשעות העבודה, אז מגיע לו כפי שמגיע לו תמורת שעות נוספות. הוא הדין לגבי הוצאות. (ג. פת: מדובר בעובדי מדינה שאין להם שעות נוספות). אולי לא בשירות המשפטי. פרט להם, כולם מקבלים. גם מנהל כללי מקבל היום עבור שעות נוספות.

(ב) לגבי אנשי ציבור או חברי כנסת - הוצאות, אולי כן; שכר - בודאי שלא. (א. רונן: זה אותו דבר) חבר כנסת יקבל שם שכר. כתוב בחוק לגבי שכר הכנסת שזה אסור. אם הוא מקבל שכר מאיזה מקום. הרי שזה בניגוד לחוק. לכן אני מתנגד שזה יהיה לפי תקנות. אם אתם רוצים לקבוע משהו, אז שזה יהיה בחקנות.

אני מציע, קודם כל, שיהיה כתוב "שלא ישולמו"... והיה, אם זה לא יתקבל, אז אני מציע ש"עובד מדינה שהוא דירקטור, יכול לקבל תשלום עבור שעות נוספות ועבור הוצאות, לפי הכללים המחייבים עובד מדינה.

איש ציבור יכול לקבל הוצאות, ולא

יכול לקבל שכר.

ע. פינרמן:

אם אנחנו רוצים להגיע לדירקטורים יעילים במועצות, אנחנו צריכים לשלם להם עבור זה. אני בהחלט מקבל את הכוונה בחוק, שייקבע בחקנות, ולא בגוף החוק.

נראה לי גם, שצריך להוסיף כי התקנות

יובאו לאישור ועדת הכספים.

היו"ר י. קרגמן:

דוגמה: חיים גבתי הוא יו"ר מועצת המנהלים של כימיקלים בישראל. והוא מקבל משכורת של 1000 ל"י ועוד 1500 עבור ההוצאות.

אני חושב שח"כ בדר הציע בשנה שעברה

שישולם ליו"ר הדירקטוריון וגם לדירקטור.

מכל מקום, אני מציע לשלם לאלה, ושהשכר ייקבע ע"י שר האוצר, ובהתייעצות. לא צריך את אישור ועדת הכספים. נקבע את זה בחקנות. יש חברה קטנה, ויש חברה גדולה. יש חברה שמתכנסת פעם בחודש, ויש שמתכנסת פעם בחודשיים. אז ישולם להם שכר וגם הוצאות, ושזה ייקבע ע"י שר האוצר.

א. שוסטק:

אני לא חושב שצריכה להיות משמעות של חיוב לשלם לכולם שכר, אלא יש

ליצור זכאות כזו. לכן אני מציע שהשר הממונה יקבע כללים לגבי שכר והוצאות של דירקטור.

ג. פח:
אני חושב שטעות היא לקבוע שזה ענין של זכות. יצא כך, שהוא יקבל את השכר שלו, ולאחר מכן הוא ירצה לתת את זה כתרומה למושב זקנים וכו'. לכן אני מציע, ששכר והוצאות ישולמו לדירקטור, ושהם ייקבעו ע"י שר האוצר בהתייעצות עם ועדת הכספים.

ש. ארליך:
אני מציע שנשמור על פרופורציה מסויימת. מה אתם מעניקים לשר האוצר לקבוע שכר - בשביל מה? על כל פנים, אני מציע שהרשות תקבע כללים.

י. סלמן:
הנושא הזה פרוץ לחלוטין. כתוצאה מזה יש יושבי ראש של דירקטורים שמקבלים שכר מעל ומעבר למקובל, ומי שקובע את זה הוא מי שיושב ראש. אכן יש לנו טענות כפי שישנן היום. מאידך, אם ניקח את החתך של נציגי ציבור. אז זה אחרת.

עובדי מדינה אינם רשאים לקבל חמורה, וזה בתוקף התקשיר. כך שעובדי מדינה אינם מקבלים שכר, והם עושים את זה בהתנדבות.

לגבי חברי דירקטוריון: יש לנו קשיים בהחלפתם, למרות שהתמורה שלהם היא לא אפקטיבית.

אם נלך בדרך של חיוב לשלם לכולם, אז אי אפשר יהיה להחליפם. מצד שני, אנחנו רוצים שיהיו דירקטוריונים רציניים, ושהם יקבלו תשלום. לכן אמרנו כי שר האוצר הוא הממונה על חוק זה, ושהוא יתקין תקנות. ייקבעו קריטריונים לגבי רמות התשלום בתקנות אלה, אשר יהיו חשופות, ושהם גם יפורסמו. כך שהשכר יהיה כזה וכזה, ושההוצאות יהיו כאלה וכאלה.

אני חושב שזה צריך להיות בהתייעצות עם הרשות. מכל מקום, אני רוצה שיהיו קריטריונים שייקבעו בתקנות. גם מנהל הרשות נתון ללחצים, כך שמוטב כי ייקבעו קריטריונים.

מ. שחל:
אני מציע נוסח לוועדה:

"סעיף 21. דירקטור בחברה ממשלתית רשאי לקבל תגמול כספי להשתתפותו בדירקטוריון של חברה ממשלתית.

שר האוצר יקבע כללים בתקנות בהתייעצות עם הרשות באישור ועדת הכספים של הכנסת."

אסביר: אני חושב שצריך לקבוע לא כחובה שיקבל דירקטור שכר או הוצאות, אלא שתהיה רשות, ולא זכאות.

צ. גרשוני:
אני מציע שזה יהיה באישור ועדת הכספים. מדוע שהכל יהיה שר האוצר?

ב.צ. חלפון:
מאחר והענין הזה פרוץ היום, לכן אני מציע שזה יהיה בהתייעצות עם רשות החברות, ובאישור ועדת הכספים.

מר גבאי: נקודה המוצא של סעיף זה הייתה, שלא משלמים, כי עובדי המדינה מקבלים את משכורתם. ואם זה ייכתב באופן חיובי, אז יצטרכו לשלם לכל. לכן מה שכתוב כאן הוא במכוון, ולא במקרה. לכן נראה לי, כי מוטב שנוסח זה יישאר כמות שהוא, ואנחנו מציעים להשאיר הנוסח כמוצע בסעיף 21.

י. בדר: איך משפטן מציע את זה? אני מביין שאתה אינטרסנטי. כתוב "לפי תקנות". ולא ייקבע בתקנות. (היו"ר י. קרגמן: ברור שזה לא חל על עובדי מדינה) כתוב "לפי תקנות". ולא ש"ייקבע בתקנות" - כך שלא רוצים שיהיה ידוע לכל אחד.

מר קסוטו: כמה דברים: עובדי מדינה מקבלים את שכרם לפי מערכת שונה ממערכת חברות ממשלתיות.

דירקטור מטעם המדינה שמחלק שכר והוצאות, או טובת הנאה - הוא מקבל סכומים אלה, ולאחר מכן הוא מחזירם מיד לאוצר המדינה, כי התפקיד מונה מטעם המדינה. (ח. קורפו: האם הוא חייב מס הכנסה?) לא. עובד מדינה שמסב את הצ'יק לקופת המדינה איננו חייב לשלם מס הכנסה. זאת ועוד: זה לא יכול להיות מחוץ למסגרת המשרד.

את ההוצאות מקבלים במסגרת הוצאות רגילה. לדוגמה: הוא מגיש את חשבון האש"ל והרכב שלו, והוא איננו מקבל הוצאות נוספות מהחברה. אם הוא מקבל, אז הוא מחזיר אותם למדינה. אני לא מציע, במסגרת זו, לקבוע נורמות חדשות לעובדי מדינה, או כל צורה אחרת. אם סעיף זה בא לצורך הגבלת שכר, אז אולי צריך לבטא את זה בזהירות.

כל ההצעות שהוצעו כאן לגבי זכאות לקבל שכר - גם אם יהיה זה במקום אחר - הן לא רצויות.

י. בדר: מי ישלם לך שכר והוצאות - החברה או האוצר?

אולי תחשבו מה מצב דירקטורים אלה או אלה, ומי משלם להם? ומה עם דירקטורים שאינם מהמדינה? מי משלם להם?

בנוסח שלפנינו, לכאורה, אין סתירה משפטית, שכן כתוב "לא ישולמו אלא...". לדעתי, כשיש "אלא", אז מתחילות הבעיות. (היו"ר י. קרגמן: אנחנו מוחקים את המלה "אלא").

אני מציע נוסח שיהיה קשור במלה "רשאי":

"שר האוצר, בהתייעצות עם רשות החברות,

רשאי לקבוע שכר והוצאות לדירקטורים". לצורך זה ייקבעו כללים באישור ועדת הכספים. אם הוא רשאי לקבוע, אז הוא ישלם.

א. אפרת: לדעתי, הנוסח שבחברת הכחולה הוא הטוב ביותר.

מ. שחל: אני חושב, שהנוסח שהצעתי - שהוא רשאי לקבל, לא שכר, אלא חגמול כספי - יש

בו לענות על העניין.

מ. שחל:

אני מציע להוסיף סעיף קטן נוסף - (ב).
 ושבו ייאמר כי "החגמול הכספי הנזכר בסעיף קטן (א) יבוא מכספי החברה
 הממשלתית, ועל פי הכללים שייקבעו ע"י שר האוצר".

אני מציע שלא לקבל את זה.

ע. פיינרמן:

אני מציע שיהיו תקנות או כללים, ושזה
 לא יהיה אובליגטורי.

היו"ר י. קרגמן:

אני סקרני לראות נוסח שבו יימצא
 פתרון לבעיה לגבי כלל הדירקטורים
 של החברות. לפי מה שכתוב כאן, אין שום מניעה שחברה ממשלתית תשלם
 בעצמה שכר גבוה או לא גבוה. בתוספת הוצאות לכלל הדירקטורים שאינם
 מטעם המדינה. יכול להיות שיהיו דירקטורים שיקבלו שכר מהחברה,
 ודירקטורים אחרים שיקבלו שכר מהמדינה.

י. בדר:

אני מציע, שדירקטורים לא יקבלו שכר
 או הוצאות. אם תהיה חברה מעורבת, אז תהיינה בעיות, ויש כבר בעיות
 שהן די מסובכות. לכן אני חושב שזה ברור.

אני מציע ששר האוצר יהיה רשאי
 לקבוע בתקנות הוראות בדבר השלום

היו"ר י. קרגמן:

שכר לדירקטורים.

אני מבקש מכל חבר ועדה שיש לו הצעה,
 שינסח אותה ויגיש אותה, ולאחר מכן נראה את הטובה ביותר.

איך אתם פותרים את הבעיה במקרה
 שישנם שני דירקטורים בחברה?

י. בדר:

הם יחשבו על זה, ויביאו תשובות
 לישיבה הבאה.

היו"ר י. קרגמן:

סעיף 22 -

אני מבקש לראות את סעיף 75 של פקודת
 החברות.

י. בדר:

הערה: בפקודת החברות סעיף זה תוקן
 גם כן, והוא נמצא כעת בוועדת החוקה
 חוק ומשפט. מכל מקום, הנוסח המתוקן עבר כבר את הקריאה השניה והשלישית.
 לכן אני מבקש שיביאו בפנינו את הסעיף המתוקן שבפקודת החברות.

מ. שחל:

סעיף 23 -

י. סלמן:

בסעיף 23(ב) יש תיקון, וכיום הוא מנוסח כך: "נודע לדירקטור על ליקוי מהותי בניהול עניני החברה, או על חשד שדירקטור אחר או עובד החברה היה מעורב בעבירה בקשר לעבודתו בחברה, עליו להביא את הדבר ללא דיחוי לידיעת השר הממונה, לרשות ולמבקר המדינה."

ג. פת:

מה זה "ליקוי מהותי"? על ליקוי, וכל ליקוי, צריך לדווח. מה זה "מהותי"? לדעתי, זה פותח פתח לדברים שליליים. האם זה נכון להגביל את חבר הדירקטוריון רק על דיווח על חשדות בקשר לעובד אחר בחברה? מה אם נודע לו שעובד עוסק בעסקים שחורים? האם על זה לא צריך לדווח? אני מציע למחוק את המלים "בקשר לחברות בחברה". אם יש כתם מהותי, צריך לדווח, ולא רק אם פשע כלפי החברה. אם הוא פושע בדברים אחרים, לא צריך לדווח?

ה. קורפנו:

לפי הסעיף יוצא, כי אנחנו מחייבים אותו למסור כל מה שהשר רוצה ממנו. אם יש באינפורמציה משום הגבלתו, אז הוא לא חייב למסור לבית המשפט. (היו"ר י. קרגמן: בשביל מה הוא דירקטור?) אז תעשה בקורת. תקבע נוהלים. האם עדות פסולה?

לגבי סעיף קטן (ב) - זה מעורר קצת מחשבות. אולי צריך תיקון בניסוח. מכל מקום, נראה לי שסעיף זה הוא חמור.

ע. אמוראי:

אני סבור, כי סעיף זה כפי שמובא כאן, מדלג על שלב מסויים. יוצא כך, שכל דירקטור צריך לרוץ לשר.

אני מציע שסעיף קטן (ב) ינוסח כך:

"23(ב). נודע לדירקטור על ליקוי מהותי בניהול עניני החברה, או על חשד שעובד החברה היה מעורב בעבירה בקשר לעבודתו בחברה, עליו להביא את הדבר ללא דיחוי לידיעת היו"ר מועצת המנהלים ולתבוע דיון ותיקון הליקוי. לא תוקן הליקוי או לא הוסקו מסקנות ביחס לחשד שאומת ביחס לעובד, אז עליו לפנות לשר המשפטי."

י. בדר:

"ליקוי מהותי" - זה לא נראה. פירוש הדבר, שהדירקטור בעצמו צריך להחליט אם הליקוי, או לא ליקוי, הוא נכון. מוטב שלא תהיה הגבלה זו, אם אין לכם דרך אחרת להמחיש את זה, אם יש לכם דרך להגיד מה זה "מהותי" בהגדרה, או במקום אחר - זה משהו אחר. אבל אי אפשר לכתוב "מהותי". ועוד דבר: מוכרח להיות כאן גם דירקטור, ולא רק עובד.

אנחנו הוספנו את המלים " או חשד
שדירקטור או עובד החברה".

י. סלמן:

אני מבין שקשה לנסח את הסעיף הזה
"בקשר לעבודתו של דירקטור בחברה".

י. בדר:

הרי זו לא עבודה. בכלל הייתי כותב "בעניני החברה", כי זה לא קשור
בעבודתו.

אני מציע להשאיר רק את פיסקה (א).
ולמחוק את פיסקה (ב).

א. שוסטק:

לסעיף קטן (א) אני חושב, שאין בו שינויים.

כתוב שעליו למסור, ואם הוא לא מוסר - אז מה?

ועוד נימוק: אני חושב שרק במדינות

עם משטר כמו שיש ברוסיה, קיים דבר כזה - כל בית חרושת וכל מפעל שהוא
חייב למסור על ליקויים וכו'. אני לא מאמין שבמדינות אחרות זה קיים.
לכן לא הייתי רוצה שיהיה כתוב כך שכל עובד מדינה שראה שיש ליקוי במשרד
שבו הוא עובד, חייב יהיה למסור על כך לשר האוצר. זו הרי הלשנה.

סעיף קטן (א) הוא טבעי מאד, שכן אם

דירקטור רואה משהו אז הוא חייב למסור. זהו אדם רציני והוא צריך למסור.

להכניס דבר כזה בחוק, ושיהיה סעיף

כזה בחוק - זה קשה, משום שיש בזה משום ניצול לרעה, כאשר ירצו לחתור
אחד נגד השני. זה לא צריך להיות אצלנו בחוקים. לכן אני מציע למחוק
את סעיף קטן (ב).

דירקטור איננו עובד מדינה, ולא צריך
לחייב אותו בסעיף קטן (ב). זה משונה

א. אפרת:

לכתוב כך שדירקטורים ירוצו לשר להלשין. לכן אני בעד הוצאת הסעיף הזה.
אבל אם ינסחו אותו כך, שימסור ליו"ר מועצת המנהלים ולמנהל הרשות,
אסכים, אבל לא לשר ולא למבקר המדינה.

האם בחוק הפלילי אין הוראת חובה
למסור על עבירות שחלה על כל אזרח

א. רונן:

כשרואה שנעשית עבירה?

ישנם שלושה מקרים שהם: (1) בעבירות
על בטחון המדינה; (2) חוק סיבות מות;

מר קסוטו:

(3) קשר לבצע בצע.

אלו הן ההוראות היחידות שאדם חייב

להודיע על מעשי אחר. אם זה יתקבל עכשיו, זה יהיה הרביעי.

אני בעד מחיקת הסעיף. יש פה שאלה,
אם יש ליקוי מהותי.

מ. שחל:

אני בעד זה שייאמר שחובה לדווח על ליקוי

במסגרת הדירקטורים. כך שזו איננה פנייה אישית, שכל אחד ירוץ וידווח.

י. סלמן: לסעיף זה יש סנקציה של שנה מאסר.

ברצוני להסביר מה היה השיקול של ועדת השרים לעניני חקיקה להכניס את זה בתור סעיף: זה נוסח כך לאחר הבעיות שהיו עם נתיבי נפט ועוד. אז חברי הכנסת "התלבשו" על השרים ושאלו אותם: "איפה היחם"? ואז החחילו לברר את הענין, והסתבר שהדירקטורים ידעו שהדברים אינם בסדר. אך הם לא רצו לדווח לשר. עשו הכל ביחד עם היושב ראש מבלי להודיע על ליקוי שיש בחברה.

לכן אמרו השרים, אם אנחנו אחראים על הענין, ואם הכנסת תובעת מאתנו אחריות על כל מה שקורה בחברה, אז אנחנו רוצים להיות בטוחים כלפי כל ליקוי שדירקטור ידווח. לכן הם עמדו על כך שסעיף זה יוכנס, עם כל המשמעויות החמורות לגבי מהותו של הסעיף.

ח. קורפן: תקן את פקודת החברות.

א. אפרת: זה מוריד ממעמדו של דירקטור.

היו"ר י. קרגמן: יש מציאות, ואנחנו לומדים את הלקחים. דירקטור רואה ליקוי, שלא ידווח עליו? (א. אפרת: שיודיע למועצת המנהלים) לא לשר, אז שתהיה רשות.

י. גולן: אני מודיע שימסור ליו"ר הרשות.

ח. קורפן: זה סעיף חמור מאד. החיוב הוא על דירקטור מטעם המדינה. מה עם דירקטורים אחרים?

סעיף 24 -

מ. ארנס: אני מציע שדירקטור יקבל מינוי לשנה. אינני יודע מה הנוהג בארץ. אך בעולם כולו, במיוחד בארצות הברית - דירקטורים מחמנים פעם בשנה ע"י בעלי המניות. אני מציע שיהיה גם פה לשנה.

ז. שובל: אני מתנגד למנות לשנה, כי אדם לא יספיק ללמוד את החומר.

נכון שבארצות הברית המצב הוא כזה שממנים לשנה אחת, אבל יש הבדל, כי יש שם שני סוגי "בורדים". יש "בורד" שיושבים בו כל ימות השבוע, והם עובדים כל הזמן; ויש "בורד" שהוא פעיל כל הזמן, ויש משרד בתוך העסק עצמו.

פה מדובר על מנהלים שיהיו להם בסך הכל 4, 5, 6 ישיבות. מה שצריך הוא, למנוע מחסום שהמיסוי כעבור 3 שנים לא יהיה אוטומטי.

מ. ארנס:

כוונתי איננה שיחליפו כל שנה.
 לחברי הדירקטוריון יש גם להם
 אחריות. גם עליהם צריך להיות פיקוח. גם עליהם צריך לשאול פעם
 בשנה אם מלאו את המינוי. כל שנה צריך לקבוע את האישור.

י. בדר:

העקרון של חברה ממשלתית הוא בזה, שהיא
 מוכרחה להיות מידת עצמאות וגמישות
 של חברה ממשלתית, ואז צריך להיות מצב יותר איתן לחברי דירקטוריון.
 לכן אני חושב שתקופה של שלוש שנים היא מינימלית כדי שיוכלו לפעול
 לא לפי הוראות יום יומיות של שר.
 אנחנו יודעים שדברים אלה לא תמיד מגיעים
 אל השר. סמנכ"ל, משנה למנכ"ל - אלה יכולים לפעול בענינים אלה, והשר
 מסכים וחוחם.

לדעתי, צריך להוסיף שבקביעת דירקטור
 בפעם ראשונה צריך לקבוע גם חלופין, בכדי שיוכלו אחר כך, בתקופות
 שונות, להתחלף, ושלא כולם יתחלפו באותה שנה.

האם לא צריך לקבוע מכסימום של זמן?
 שתיים, או שלוש כהונות מספיקות? זו השאלה. (ז. שובל: זה יכול ליצור
 חקדים לכנסת). דוקא מפלגתו של ח"כ שובל רצחה להגביל כהונות חבר
 כנסת.

ש. ארליך:

אני בעד 3 שנים מינימום;
 אני מציע שנכניס את העקרון - כל
 שלוש או חמש שנים. שליש מהדירקטוריונים יחלפו;
 דירקטור לא יוכל לשמש אלא בשתי חברות
 ממשלתיות. כלומר, נציג ממשלה - בשתי חברות, ופרטי - בשלוש חברות.

א. שוסטק:

אני מציע לא שלוש שנים מינימום, אלא
 שהמינוי הראשון לא יהיה אלא לשלוש שנים.
 כלומר, יכולים להיות מינויים גם לשנה אחת.
 אני מציע שדירקטור לא יתמנה במינוי
 לתקופה שהיא למעלה משלוש שנים. לא מינימום, אלא שמינוי ראשון לא
 יעלה על שלוש שנים.

י. גולן:

אני גם כן בעד שלוש שנים, כי פחות מזה
 אף אחד לא יוכל להכנס לענינים. בשנה
 אחת אי אפשר ללמוד עניני חברה. לכן צריך להיות שלוש שנים.
 אבל לא כולם יתמנו לכהונה אחת. לכן
 צריך לקבוע כל שנה מספר חברי דירקטוריונים שאותם צריך לבחור מחדש.

ב.צ. חלפון:

שלוש שנים - זו תקופה מתקבלת על הדעת,
 שכן אז יכולים ללמוד את הענינים. אבל
 שתהיה רוטציה בענין זה, ולא יהיה יותר משתיים-שלוש קדנציות.

היו"ר י. קרגמן:

בסעיף 27, בעמוד 17 של דו"ח ועדת ברק,
 כתוב: "תקופת המינוי לפי סעיף 26 היא
 לשלוש שנים, ובלבד ששליש מהדירקטורים המתמנים עם הקמת החברה ימונו
 לחמש שנים, שליש לארבע שנים ושליש לשלוש שנים. דירקטור שחדל מלכהן
 כאמור רשאי להתמנות מחדש."

היו"ר י. קרגמן:

ברצוני להעיר: אנחנו צריכים לראות לפנינו את השרים. כל הכבוד אליהם. גם הם מתחלפים. וכשהם מתחלפים אז הם רוצים דירקטור אחר.

יכול להיות שיש דירקטור שהוא עצמאי. ואם הוא התמנה לשנה, אז יכולים להחליפו. מה שאמר פה ח"כ שובל - תוך שלוש שנים יכול דירקטור ללמוד את הנושא. אם זה לשנה אחת, או פחות משנתיים, אז הוא לא ירצה להתעמק בעניינים. זה יכול להיות בנושאים של חברת החשמל, ים המלח, תמנע ועוד. תוך תקופה של שלוש שנים יכולים ללמוד את העניין.

אינני יודע כמה ישיבות יש בשנה ---

(י. סלמן: מכסימום 10 ישיבות).

מכל מקום, אני חושב ששלוש שנים זו התקופה שנותנת אפשרות לאדם להכנס לעניינים וללמוד אותם בכדי להיות עצמאי וכך בכדי לעמוד מול לחצים ועוד.

חמש שנים - זה יותר מדי. אבל שלוש שנים

זה מתקבל על הדעת.

אני מתנגד לרוטציה בכלל, ולא רק לגבי עניין זה. אם דירקטור לא מוצלח, אז צריך להחליף אותו, ולא צריך לכתוב שהוא חייב להתחלף.

אם אחד כיהן שנתיים, ובמקומו בא מישהו אחר, אז הוא בא לשלוש שנים. צריך לקבוע סדר בעניין זה. כלומר, כל שנה צריכה להיות חלופה.

י. גולן:

אני מציע לשקול אם בחוק זה לא כדאי להכניס סעיף שבו ייאמר שאין להעניק לחברי דירקטוריון זכות חתימה. אני מתכוון להתחייבויות החברה.

ז. שובל:

אני מציע שהמינוי של דירקטור ייקבע עד שלוש שנים, ולא יותר משלוש שנים. ויש הבדל בין מינוי לשלוש שנים ובין עד שלוש שנים. אם תהיה חברה שלא נחוץ שם דירקטור לשלוש שנים - מה יהיה?

א. שוסטק:

אני רוצה להבהיר, שהעניין של המינוי צריך להיות בתנאי שזה תואם את החברה, כי יש שאינם מחמנים אלא באסיפה כללית. יכול להיות שהמינוי לשלוש שנים לא יהיה תואם להוראות אותה חברה. על כל פנים, צריך להבהיר את הסעיף לגבי מינוי מנהלים.

מר קסוטו:

לגבי רוטציה - כיון שזה אך ורק לגבי חברות ממשלתיות, אז צריך לקשור את זה לרוטציה הכללית. אם יש רוטציה בקדטנציה של חשב הכללי, אז צריכה להיות הוראה מקבילה לרוטציה גם של החשב הכללי.

אני מציע שח"כ ארליך יטכים שהמינוי לא יהיה אוטומטי.

היו"ר י. קרגמן:

אם מנהלים נבחרים בבחירות, כך גם יכולים לבחור את לא נציגי ממשלה.

ח. קורפו:

מנהלים של דירקטורים ממנים, ולא נבחרים בחברות ממשלתיות. זה מה שקובע בחקנות של חברה. שר ממנה דירקטור, אבל צריך להתאים את זה.

מר קסוטו:

סעיף 25 -

בארץ מדברים על מינויים פוליטיים. אבל יכולים להיות גם פטורים פוליטיים. אני רוצה למנוע אפשרות כזו שיחליפו מנהלים לעתים קרובות. (י. סלמן: זה מה שהחוק בא להבטיח שלא ייעשה).

ז. שובל:

בסעיף 25(6) כתוב "השר הממונה פיטר אותו בהודעה לחברה ולאחר התייעצות ברשות". לכן הייתי אומר "באישור הממשלה". אני לא יכול להביא את המקרה לכנסת, ואף לא למשאל עם. אבל אין להשאיר מצב זה.

לא יהיו פטורים מטעמים פוליטיים. כי מראש ימנו מטעמים פוליטיים.

י. בדר:

קודם אני רוצה להתייחס לסעיף קטן (6). ולאחר-מכן אתייחס לסעיף קטן (ב): אני בדעה שכל אדם שמלא תפקיד חייב להיות עליו פיקוח. באיזה מעגל של דיון חוזר אפשר יהיה להוציא אותו מתפקידו. לכן הייתי בדעה, שדירקטור יהיה לשנה, ולא לשלוש שנים. אנחנו דנים פה על רקע התרחשויות בחברה לישראל.

מ. ארנס:

כאשר ראינו צורך להחליף את נציגי הממשלה, אז היתה התנגדות משום שאז ראו כאילו מפטרים אותם.

אני רואה שזה עתה קבלתם את ההצעה שהמינוי יהיה לשלוש שנים, אם כן לפחות להשאיר את זה לשר אם מוצא לנכון שהוא איננו ממלא את תפקידו, ואז שיפטר אותו. לכן סעיף קטן (6) צריך להשאר.

לגבי סעיף קטן (ב) - אני מדבר על רקע נסיון שהיה לי התענוג להיות חבר מועצת מנהלים של חברה ממשלתית, וגם מנהל חברה שהיתה ממשלתית. בשני מקרים אלה למדתי דבר אחד - שאסור לעובד מדינה להיות דירקטור בחברה ממשלתית, כי זה מביא אותו לעתים קרובות בסתירה של אינטרסים. דוגמה:

מנכ"ל משרד הבטחון הוא חבר דירקטוריון של התעשייה האוירית. כאשר יושב הדירקטוריון של התעשייה האוירית, אז הוא שותף להחלטות בעניין שכר, מחיר, הצעות ומכרזים. וכאשר הוא יושב כמנכ"ל, אז הוא שותף במו"מ על חוזים בתעשייה האוירית, הוא שותף להחלטות על עבודה מסוימת אם תנתן לתעשייה האוירית, וזה לא יתכן.

לכן אני אומר שעובד מדינה לא יכול

לשרת ---

אמרנו שזה לא רק עובדי מדינה, אלא גם עובדי ציבור. אנחנו קבענו שזה כן יהיה

היו"ר י. קרגמן:

כך. מכל מקום, אתה, ח"כ ארנס, יכול להסתייג.

י. בדר:
 הניסוח של סעיף זה הוא מסובך. הוא לא יכול להתקבל. זה מתאים למקרה ששר ממנה דירקטור. כאן מתחילה בעיה של ארגון פנימי של החברה. אפילו ברוב המקרים זה לא כך. לכן אני מציע: "אם רשאי השר למנות דירקטור...". קודם כל יש לנחק בניסוח את הבעיה הפרוצדורלית, ואז תוכל לחת שני סעיפי משנה: אם בחברה ממשלתית השר קובע דירקטור לא בדרך של מינוי, אז תהיה החפטרות דירקטור או פיטוריו בדרך שנקבע במסמכי יסוד של החברה מטעמים שבסעיף (א) ובשינויים המחויבים לענין. זה די ברור. אני לא אוהב את זה. אם יש לך נוסחה יותר טובה, תציע אותה. תחשבו על זה ותמצאו נוסחה מתאימה.

לגבי הענין ששר מודיע לחברה - הייתי עושה סעיף משנה, שכן מדוע להגיד את זה שש פעמים? מה שכתוב בסעיף קטן (6), זה בדרך כלל כתוב בכל מקרה.

בסעיף 26 אתם עומדים על מקרה של השעיה, לכן אני חושב כי דרוש סעיף מקביל במקרה של הרשעה. (ח. קורפנו: זה בסעיף 25(4))

לגבי סעיף 25(4) ברצוני לומר כי אני מתנגד למלים "יש עמה קלון". לדעתי, מספיקה דעה של היועץ המשפטי. אם יו"ר דירקטוריון גרם להשקעת כספי החברה בוודו, אז זה דבר שאין בו קלון. אתה לא יכול להוכיח שעשה את זה כעבירה שיש בה קלון.

מר גבאי:
 לכן יש שיקול דעת של היועץ המשפטי לממשלה.

י. בדר:
 לפי הכתוב בסעיף 25(4), היועץ המשפטי לא היה רשאי לדרוש הדחתו או השעייתו של מר קריב, כי אין במעשיו של מר קריב משום קלון. הוא עשה מה שעשה בקלות דעת. הוא עשה את זה לפי מיטב ידיעתו. לטובת החברה, ואין בזה קלון.

אני מציע למחוק את המלים "יש עמה קלון". נניח שהיתה עבירה, והיועץ המשפטי חושב שצריך לדחות את האיש. האם במקרה של מר קריב, קלון זה אחד המקרים? בשני המקרים - עבירה רצינית, או עבירה שיש בה קלון - צריך להיות שיקול דעתו של היועץ המשפטי, ולא רק במקרה של קלון. צריך לכתוב: לדעת היועץ המשפטי המחייבת פטוריו.

ח. קורפנו:
 אנחנו יודעים שהשר יכול לעכב את ההתפתרות. אם כן, היכן אנחנו עומדים? מה יקרה אם הוא יצביע במשך החודש הזה? מה דינו?

לסעיף קטן (2) - לא מובן לי מדוע מבחן כזה של היעדרות צריך אישור של המדינה? הוא היה בחו"ל --- (היו"ר י. קרגמן: הוא נפצע) אז לא צריך שיקול דעתו של השר. (היו"ר י. קרגמן: מי קובע אם הסיבה מוצדקת?) השר.

לסעיף קטן (3) - המלים "דרך קבע" לא נראות לי. יכול להיות הדבר לגבי אדם מת. אם הוא שגריר לשנתיים, אז שיתפטר. דרך קבע הוא יכול להיות לא שפוי בדעתו, ובעוד חודש הוא יבריא.

ביחס לסעיף קטן (4) - "הורשע בעבירה אשר לדעת היועץ המשפטי לממשלה יש עמה קלון" - זה לא מספיק. הוא

ח. קורפּו:

צריך להודיע לשר. אם לא הודיע, אז הוא ימשיך לכהן. כלומר, אם הוא עבר עבירה שיש עמה קלון, צריך להודיע על כך. תכתוב שהשר חייב להיות.

ביחס לסעיף קטן (6) - זה חייב להכנס

כאן.

י. פלומין: סעיף 25(2) - אני מציע להשאיר את הרשות ולמחוק את הממסלה. לא צריך להסריד את הממסלה. (היו"ר י. קרגמן: אנחנו מחקנו את זה.)

דירקטורים עובדי מדינה - לגביהם צריכה להיות השעיה מתפקיד, לכן ניחן בסעיף 26 שיקול דעה לשר. אם הוא הושעה בבית דין משמעתי כעובד מדינה, והשר לא ירצה להשעותו - כעובד מדינה זה חייב לחול על יתר התפקידים שלא בשליחות המדינה.

אם הוא מושעה כעובד מדינה - לגבי עבירות הייתי אומר "פשע מכל סוג שהוא", וכאן הייתי מבדיל בין זה לבין עבירות אחרות שיש עמן קלון. זו השלמה לדברי ח"כ בדר.

י. סלמן: סעיף 25 בא למעשה לתת הגנה לדירקטור כלפי שר. אסור לשכוח את זה. אנחנו לא מנסים להעביר כאילו אף אחד לא ירצה להיות דירקטור. מכל מקום, הכוונה כאן לתת הגנה לדירקטור להיות עצמאי ולהמשיך את תפקידו מבלי שהשר ידיח אותו. על כל פנים, אנחנו ניקח בחשבון את כל ההערות שהושמעו כאן.

לפרופ' ארנס: בישיבה האחרונה אמרתי שעולים משום מה על עובדי מדינה. לא מספיק שהם אינם מקבלים משכורת, וגם עושים את עבודתם בהחנדבות וכו'. אז עולים עליהם. אני מבקש שלא יתקבל הרושם שעובדי מדינה אינם מבצעים תפקידם באופן נאמן. מי עושה תפקידו נאמנה, זה עובד מדינה.

היו"ר י. קרגמן: תודה רבה. הישיבה נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 12.30.